

ARGUMENTARI UBICACIÓ DEL SOLER DE VILARDELL
PLE MUNICIPAL EXTRAORDINARI 12/02/2010

Sis setmanes. Aquests ha estat el temps que ha dedicat la CUP a valorar els diferents emplaçaments possibles per a l'escola Soler de Vilardell, enmig d'un clima polític i ciutadà que podríem considerar, gairebé, d'emergència local. Sis setmanes d'intens treball intern, de contrast amb els diferents agents educatius i socials del poble, amb tècnics de dins i de fora de l'ajuntament, de sospesar pros i contres, plantejar possibles escenaris, elaborar i descartar propostes.

Tot això, guiats per un objectiu polític.

Aquest objectiu no és fer la punyeta a l'equip de govern que, guiats per una desconfiança contraproductent, porten resolucions al plenari que no tenen força política per aprovar. No hi ha cap voluntat partidista de desgastar-los; som conscients de la nostra posició de minoria política, que fa que desgastar un dels dos grans partits polítics, bàsicament comporti reforçar l'altre. Tampoc hem volgut passar factura al greu incompliment de l'acord verbal que s'havia pres amb l'anterior regidor responsable d'educació, el senyor Cuminal, amb els grups polítics fora del govern, per discutir i negociar totes les decisions en l'àmbit educatiu. Potser aquests incompliment té a veure amb les elevades responsabilitats polítiques de l'anterior regidor, que li han fet oblidar la paraula donada, o li han impedit tenir temps, fins i tot, per transmetre-la al nou responsable d'educació, l'alcalde de Sant Celoni, senyor Deulofeu. Sembla, que no li està important gaire deixar ben empastifat el trampolí que l'ha projectat a l'estrellat polític. Esperem, en qualsevol cas, que la situació a què ens hem vist abocats faci canviar l'estratègia política del govern, i recuperem la voluntat d'arribar a acords a l'hora d'abordar temes tan transcendents com el que ens ocupa. Altrament, un govern en minoria només pot temptar la sort en perilloses partides de pòquer que no sempre es guanyen .

La CUP no entrem en jocs d'estratègia política, això és quelcom que deixem per als partits polítics convencionals. Durant els anys de mandat hem mostrat reiteradament el nostre suport a aquelles mesures encertades que s'han pres en el terreny educatiu. No, certament, a la desastrosa reconversió dels casals d'estiu, o a l'elitista política de l'escola de música, però sí a les apostes valentes a favor del model educatiu d'escoles de 3 a 16 anys (que integrin l'ESO a la primària, a les escoles públiques), a favor de la distribució dels alumnes amb Necessitats Educatives Especials entre totes les escoles

finançades públicament, o a favor de reforçar (encara de forma insuficient) la tasca continuada de les Oficines Municipals d'Escolarització. Sempre hem estat al costat del govern en les apostes afins a la nostra percepció del que ha de ser l'educació, i des del pragmatisme de conèixer i reconèixer les limitades competències de l'ajuntament.

El fet és, però, que en la decisió educativa més important per al poble dels darrers anys, l'emplaçament definitiu de l'escola Soler de Vilardell, que dibuixarà el mapa escolar definitiu de Sant Celoni pels propers vint o trenta anys, l'equip de govern ha tirat pel dret, sense encomanar-se a la majoria política del poble, en aquest cas, a l'oposició. No cal voler fer la punyeta a la minoria en el govern, ni voler passar factura per cap incompliment, per no estar d'acord amb les decisions preses. Només cal regir-se per uns principis ideològics, una idea del que és el bé general per al poble, amb sensibilitats ideològiques diferents. Això ha estat, malauradament, el que ha passat: la decisió d'emplaçament unilateral de Convergència no és la idònia pel model d'escola que defensem des de la CUP, i, per tant, és un emplaçament només acceptable com a mal menor, és a dir, com a emplaçament únic possible. Si l'emplaçament fos bo, l'haguéssim acceptat malgrat el procediment unilateral de Convergència; sense alegria per la manca de transparència en el procediment, però l'haguéssim acceptat. Però l'emplaçament no és bo, i, en no compartir les mateixes premisses ideològiques, i en haver estat exclosos políticament del procés de decisió, no podíem saber si la ubicació triada pel govern era, efectivament, la menys dolenta de les possibles. Calia assegurar-se, per tant, que no hi hagués cap emplaçament alternatiu de més garanties.

Què fa que l'Institut no sigui, des de la nostra òptica ideològica, un bon emplaçament? Bàsicament, els motius són dos. En primer lloc, estem convençuts que les escoles, i especialment les públiques i les destinades a l'educació dels més petits, han d'estar integrades dins del teixit urbà del poble i han de ser accessibles caminant. No ens agrada una escola inaccessible a peu per la gran majoria dels pares i mares i més si tenim amb compte l'emplaçament privilegiat de l'escola concertada quant a la seva accessibilitat. No és un bon mapa escolar aquell que deixa les escoles concertades, no accessibles econòmicament per a tothom, com les millor emplaçades, i les escoles públiques en posicions perifèriques.

Malgrat que els pares de l'AMPA del Soler de Vilardell han mostrar el seu interès per aquesta ubicació, el cert és que altres pares de l'escola, d'adscripció social humil,

estan preocupats per un emplaçament que els hi complicarà molt la vida. Tenir una “escola verda” envoltada de natura, a canvi del petit inconvenient d’haver de desplaçar-s’hi en cotxe (una escola verda, com veiem, poc ecològica), pot valer la pena per a certs pares. Això mateix, però, és valorat diferent si tens els horaris rígids i pocs diners: anar a “l’escola verda” en les afores del poble pot resultar, llavors, un atzucac insalvable. L’escola pública ha de ser, per tant, una escola de proximitat.

El segon motiu és complementari del primer. L’escola pública (i també l’escola concertada: tota escola sustentada amb fons públics, i, per tant, pagada entre tots) ha de ser una escola heterogènia, en què s’hi reflecteixi la pluralitat social del poble: una escola barrejada. No entenem per escola heterogènia, com se sol pensar, una escola en què hi siguin presents els fills de la població nouvinguda, que tota escola amb afany de servei públic hauria de frisar per escolaritzar, no per evitar i excloure. Entenem per escola heterogènia una escola en què s’hi trobin els fills del poble amb cinc generacions d’antiguitat amb els fills de la població que hi acaba d’aterrar des de l’àrea d’influència de Barcelona, la població d’origen catalanoparlant i la castellanoparlant, els fills de la classe treballadora amb els fills de la petita burgesia (ja entenem que els rics de debò fugin a escoles exclusives; que se les paguin ells, en tot cas!), els fills de pares que han anat a la universitat amb d’altres que han estudiat formació professional i d’altres que no van poder estudiar. I també, finalment, però no principalment, una escola on s’hi trobi gent de diferents procedències.

Diferents estudis demostren que les escoles heterogènies són les que més fàcilment garanteixen els objectius col·lectius que esperem de l’escola: Primer, que afavoreixi la cohesió social del poble i la inclusió dels col·lectius més desfavorits. A través de l’escola heterogènia les persones de diferents procedències socials troben un espai de contacte i de coneixement que afavoreix que el poble, i els seus recursos, tradicions, i dinàmiques, siguin accessibles a tothom. Segon, s’afavoreix l’equitat educativa i la igualtat d’oportunitats. Les escoles heterogènies afavoreixen una distribució dels recursos públics educatius més justa, i s’eviten dinàmiques de segregació i exclusió. Tercer, i això és el que menys se sap, afavoreix l’excel·lència educativa. Les escoles heterogènies afavoreixen un “efecte d’arrossegament dels resultats acadèmics cap amunt” perquè tots els alumnes tenen referents propers d’èxit acadèmic. Això vol dir que, a iguals recursos públics, les escoles heterogènies afavoreixen que més alumnes tinguin èxit escolar. Un objectiu ineludible en un context com l’actual, en què més d’un terç de l’alumnat no assoleix el graduat en finalitzar l’ESO.

Volem, per tant, una escola de proximitat i una escola heterogènia. La ubicació de l'escola a l'Institut ens dificulta, estructuralment, assolir aquests dos objectius. Per entendre aquesta dificultat, hem d'apuntar un darrer element, relacionat amb la tria d'escola. No tria escola qui vol, sinó qui pot. En aquest sentit, la gent més pobre no pot, ni que vulgui, triar escoles que fan pagar quota. La barrera econòmica fa que moltes famílies no puguin triar escoles que es paguen, en part, amb els diners dels seus impostos. Alhora, quan més avall s'està en la jerarquia social, més pragmàtic s'ha de ser en la tria d'escola. Les famílies més humils necessiten escoles gratuïtes, d'una banda, i properes, de l'altra. La seva situació objectiva (a nivell econòmic, laboral, de manca de xarxes de suport, etc.) els fa ser pragmàtics, i, alhora, els fa ser menys participants de la neurosis que afecta, de forma creixent, les classes mitjanes, cada cop més obsessionades per cercar escoles el més exclusives possibles (a càrrec del contribuent, això sí). Una obsessió, per cert, que no beneficia educativament els seus fills de forma significativa, però que en canvi degrada profundament els fonaments cívics d'una societat democràtica. Semblem voler escoles exclusives on, a posteriori, ensenyin als nostres fills els valors de la convivència, la cooperació, el respecte, la solidaritat o l'altruisme. Un ensenyament que només pot ser, llavors, retòric i buit. Volem nens feliços en nínxols aïllats i asèptics, i això ens condueix, inexorablement, a la més terrible de les degradacions morals col·lectives.

Ens temem, per tant, que una escola no accessible, malgrat ser pública i gratuïta, tendeixi a ser poc atractiva per aquells sectors abocats a no poder exercir, en igualtat de condicions, la llibertat de tria escolar. La injustícia en l'emplaçament és que és poc atractiu per a aquells que ja tenen menys opcions educatives (la gent de menor estatus); el risc de l'emplaçament, que converteixi l'escola en poc heterogènia, i que, per tant, no faciliti els processos educatius que volem promocionar.

Certament, els pares de l'AMPA han mostrat la seva bona disposició per mirar de paliar aquests efectes. Hi ha la idea de fer itineraris amb cotxes entre els pares que s'ho puguin permetre tot recollint la resta de nens. Valorem positivament aquesta proposta, però no és suficient per paliar la feblesa estructural detectada. Aquesta proposta voluntarista pot funcionar, durant un temps si més no, per als nens ja escolaritzats al Soler de Vilardell, però el que a nosaltres ens preocupa és l'efecte sobre la tria escolar futura. L'emplaçament serà dissuasori per a les famílies d'extracció més humil, malgrat aquesta oferta voluntarista i d'incerta continuïtat a mitjà i llarg termini.

Amb aquest argumentari volem deixar clar, repetim-ho, que les sis setmanes dedicades a la reflexió i al contrast (temps a totes llums insuficient, donada la dimensió i transcendència de la qüestió) no han estat un caprici polític o la necessitat d'exercir de mosques colloneres per desgastar ningú. Ens ha guiat exclusivament la recerca d'uns objectius polítics transparents per millorar el poble, i que, a més, hem exposat a tots aquells que ens han volgut escoltar, i que, altrament, són els que es recullen en la llei d'educació, aprovada per la formació regionalista de Convergència i Unió i pel PSC-PSOE: cercar l'equitat educativa, la igualtat d'oportunitats, la cohesió social i l'excel·lència educativa.

Durant aquest procés han aparegut dues alternatives d'emplaçament a l'Institut. En primer lloc, La Forestal, que era l'emplaçament originàriament previst per al Soler de Vilardell quan es pensava en una escola per a nens de 3 a 12 anys (i que despertava fortes resistències per part de l'AMPA i la direcció del centre, malgrat ser de fàcil i ràpida construcció). Aquest emplaçament va ser finalment descartat, després de les pesquises i consultes pertinents, perquè requeria, en l'aposta pel model d'escola 3 a 16 anys que compartim, l'adquisició addicional de terrenys excessivament costosos per a l'Ajuntament.

Posteriorment, va aparèixer una nova proposta d'emplaçament, al Sot de les Granotes, que també ha estat objecte d'estudi. És un emplaçament que ens resultava atractiu perquè podia respondre, en principi, al model d'escola de proximitat i heterogènia que cerquem. Hem volgut sospesar amb cura, per tant, els pros i contres d'aquesta proposta, tot manifestant-nos políticament proclius a acceptar-la, si les consideracions tècniques no ho desaconsellaven. Finalment, però, hi ha hagut dos factors que s'han conjugat en contra d'aquesta possibilitat.

En primer lloc, l'endarreriment i precipitació amb què ha entrat en l'agenda política de l'ajuntament el tema de la ubicació del Soler de Vilardell. En haver-se despertat l'equip de govern tan tard, la urgència per trobar una ubicació immediata ens ha agafat amb els pixats al ventre i amb poc marge de maniobra. Fa dos o tres anys, el Sot de les Granotes hauria estat una molt bona ubicació pel Soler de Vilardell, però, malauradament, ara ja no. Caldrien entre 5 i 6 anys per tenir-hi l'escola construïda, segons indicacions dels equips tècnics (indicacions que prenem com a objectives i no condicionades pel color polític de l'ajuntament, en una mostra més de la bona disposició amb què afrontem aquest delicat tema). Això deixaria el Soler de Vilardell en una situació de provisionalitat excessivament perllongada, cosa que la deixaria en una

posició molt fràgil de cara al futur. El Sot de les Granotes, tenint en compte la relativament pròxima ubicació de la Tordera (i la dinàmica, positiva per a Sant Celoni, en què ha entrat actualment l'escola la Tordera), i la fragilitat en què quedaria el Soler de Vilardell, deixa de ser una ubicació tan inqüestionablement idònia com hauria estat de poder fer l'escola a dos o tres anys vista.

En segon lloc, la manca de cooperació en el procés de decisió, i, per tant, en les negociacions amb el Departament d'Educació, fan que certs canvis ara, i especialment canvis que endarrereixin en excés la construcció del Soler de Vilardell, puguin posar en un cert risc tot el disseny d'escola pública 3 a 16 anys per a Sant Celoni. Un procediment més consensuat no ens faria haver de sospesar, com la CUP ha de fer ara, si per aconseguir una escola de proximitat i més fàcilment heterogènia, correm un cert risc d'endarrerir la implementació del model 3-16. Es podria haver treballat, en la negociació amb el Departament, sota aquesta doble lògica. A més, aquest risc s'agreuja si pensem en els potencials canvis de govern, i de sensibilitat política, que hi pot haver tant en el consistori com a la Generalitat en el proper any i mig. Particularment, no sabem com quedaria l'aposta pel model 3-16 en un hipotètic govern liderat per Convergència a la Generalitat.

Tot plegat ha fet que haguem arribat a la conclusió que hem de triar entre Guatemala i Guatepeor. Les circumstàncies fan que l'opció de Guatebuena hagi desaparegut. Per tant, el que va començar malament en el seu moment, el naixement precipitat i maldestre del Soler de Vilardell, continua coix. En aquest sentit, emplacem el consistori a treballar per aconseguir que l'opció menys dolenta de les possibles esdevingui, finalment, una bona opció. Com en altres ocasions, per tant, oferim un sí crític, i, també, condicionat, a fer el Soler de Vilardell a l'Institut.

Esperem, que tot aquests procés serveixi a l'equip de govern per reflexionar sobre la pertinença de la desconfiança i ocultació estratègica amb què planegen aquestes qüestions. Unes altres circumstàncies, és a dir, una major apertura i previsió política, potser haurien desencadenat un resultat final més favorable. El nostre sí estarà subjecte al fet que en un futur s'aconsegueixin les següents constraprestacions:

- Assegurar la continuïtat en la línia de distribució de les NEE per a totes les escoles.

- Transport públic gratuït fins al Soler de Vilardell, de forma que es minimitzi el poc atractiu d'aquest centre entre els col·lectius més desafavorits
- Potenciar l'equip humà encarregat de treballar a les OME, etc., per tal que la bona feina feta sigui el màxim d'extensiva possible.